

*А. І. Шевченко,
студентка V курсу б групи
Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції,
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, м. Харків*

КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧА ХАРАКТЕРИСТИКА ЗАСУДЖЕНОЇ ОСОБИ

Удосконалення порядку й умов виконання і відбування кримінальних покарань є необхідною складовою становлення України як демократичної, правової держави. Чинне кримінально-виконавче законодавство України регламентує порядок і умови виконання і відбування кримінальних покарань із метою захисту інтересів особи, суспільства і держави шляхом створення умов для виправлення і ресоціалізації засуджених, запобігання вчиненню нових кримінальних правопорушень як засудженими, так і іншими особами, а також запобігання тортурам та нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню із засудженими [1].

Ставлення засуджених до режиму відбування покарання залежить від ступеня антисоціальної настанови, моральності, рівня правосвідомості. Незважаючи на те, що під час визначення порядку та умов виконання і відбування кримінальних покарань особами, засудженими до позбавлення волі, украй важливо звертати увагу на ознаки, які безпосередньо формують особистість злочинця (соціально-демографічні, кримінально-правові, морально-психологічні), нині в українській кримінально-правовій науці відсутнє поняття «кримінально-виконавча характеристика засудженого».

На думку І. Г. Богатирьова, вивчення особистості засудженого протягом періоду відбування покарання повинне охоплювати всі елементи характеристик засудженого (а саме враховувати соціально-демографічні, кримінально-правові, психолого-педагогічні, реабілітаційні ознаки), тривати в часі та сприяти полегшенню адаптації в період звільнення [2, с. 54].

Кримінальне покарання є примусовим заходом, що полягає в передбаченому законом обмеженні чи позбавленні засудженої особи певних духовних, матеріальних та фізичних благ. Це може полягати в обмеженні пересування і спілкування з іншими членами суспільства (у разі позбавлення волі), зазнанні матеріальних обмежень (у разі штрафу, виправних робіт), стосуватися права обирати вид трудової діяльності на власний розсуд (при

позбавленні права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю). Саме ці обмеження прав і свобод повинні викликати в засудженого певні негативні чи позитивні переживання, які мають стимулювати «моральне оновлення» такої особи, спонукати до усвідомлення провини і відповідальності перед суспільством і державою.

У широкому значенні кримінально-виконавча характеристика охоплює всі сфери життя засудженої особи під час відбування покарання: показує, де, в якій кримінально-виконавчій установі вона відбуває покарання; містить дані щодо дотримання порядку та умов відбування покарання, ставлення до праці, участі в самодіяльних організаціях, ступеня підвищення свого загальноосвітнього й професійного рівнів, підтримання зв'язків з рідними, ефективності використання прав на побачення, отримання посилок (передач), ставлення до вчиненого злочину, планування свого життя після звільнення тощо.

У вузькому розумінні кримінально-виконавча характеристика – це насамперед відтворення дисциплінарної практики, що застосовувалася до конкретної засудженої особи, і є не лише засобом забезпечення режиму відбування покарання, а й результатом у певному розумінні виправного впливу на конкретного засудженого. Поки що дисциплінарна практика – єдина підстава для визначення ступеня виправлення засудженого, а отже, і для вирішення питання щодо поліпшення умов утримання, дострокового звільнення з місць позбавлення волі [3, с. 144].

На думку деяких учених, іще в XVIII ст. в Австралії почала впроваджуватися система виконання покарань, коли тривалість ув'язнення мала залежати не стільки від тяжкості вчиненого злочину, скільки від інтенсивності прагнення засудженої особи до виправлення під час відбування покарання. Саме з метою виправлення засуджених пов'язується виникнення прогресивної системи виконання покарання, за якої тривалість позбавлення волі, суворість умов утримання в'язня залежали від його поведінки, бажання підкорятися законним вимогам адміністрації установи виконання покарань.

Інші фахівці вважають, що прогресивна система виникла у середині XIX ст. в Англії. Її запровадження покликане зацікавити самих ув'язнених в їх виправленні, що досягалося: скороченням строку покарання за сумлінну роботу; наданням в'язням права побачення з рідними, права листування, нарахуванням частини зарплати; наданням ув'язненим умовної відпустки за особливими квитками. Досвід використання таких заходів заохочення доводить, що зміна умов відбування покарання в бік поліпшення правового становища засудженого в межах однієї кримінально-виконавчої установи має бути явною,

суттєвою та пов'язаною зі значними кількісними й якісними змінами у використанні засудженою особою своїх законних прав, свобод та інтересів, а отже, охоплювати всі сфери життєдіяльності засудженого в місцях позбавлення волі [4, с. 90; 5, 6].

Беручи до уваги наведене, можемо додати, що особливої актуальності набуває проблема встановлення критеріїв визначення ступеня виправлення засудженої особи. Зазвичай одним із критеріїв оцінки діяльності установ виконання покарань виступає стан досягнення визначеної кримінальним законом мети покарання – виправлення засудженого, що передбачає процес позитивних змін, які відбуваються в його особистості внаслідок дії кримінального покарання, заходів виховного впливу під час його відбування, а також готовність до самокерованої правослухняної поведінки. Складність досягнення цієї мети в місцях позбавлення волі, відсутність ефективної системи критеріїв визначення ступеня досягнення цієї мети, складність надання прогнозів щодо того, чи з установи звільняється дійсно виправлена особа, упродовж тривалого часу є предметом дискусій і наукових досліджень.

Законодавче встановлення якісних та кількісних характеристик усіх наявних у кримінально-виконавчих нормах понять (сумлінне ставлення до праці та навчання, зразкова поведінка) дасть змогу чітко встановити ті юридичні наслідки, що пов'язані з певним ступенем виправлення засудженої особи. Вони мають відрізнятися не лише строком відбутого покарання, а й конкретними показниками життєдіяльності засудженої особи під час відбування покарання. Такий підхід має стимулювати сумлінну поведінку засудженої особи.

Отже, виходячи із завдань, що постають перед вітчизняним кримінально-виконавчим законодавством, є підстави кримінально-виконавчу характеристику вважати виправно-реабілітаційною характеристикою засудженої особи під час відбування покарання, що водночас є підставою для встановлення ступеня виправлення засудженого, матеріальною підставою для зміни обсягу кримінальної репресії під час відбування покарання, дає змогу адміністрації установи покращити умови утримання засудженого через певний час, закріплений законом. Необхідно докладити чимало зусиль для того, щоб забезпечити реалізацію ефективного порядку й умов виконання і відбування покарання відповідно до чинного кримінально-виконавчого законодавства України.

Список літератури

1. Кримінально-виконавчий кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1129-15>
2. Богатирьов І. Г. Корекція поведінки засуджених жінок в установах виконання покарань / І. Г. Богатирьов. – Чернігів, 2003. – 168 с.
3. Лобжина Т. К. Права засуджених до позбавлення волі / Т. К. Лобжина // Зб. наук. праць; ред. кол.: Ю. В. Баулін (голов. ред.) та ін. – Харків, 2007. – Вип. 14. – С. 144–153.
4. Бандурка А. М. Правовое положение осужденных к лишению свободы: документы и комментарии / А. М. Бандурка, В. П. Севастьянов. – Харьков: Основа, 1997. – 242 с.
5. Романов М. В. Исправление осужденных к лишению свободы как результат деятельности системы исполнения уголовных наказаний / М. В. Романов // Право Украины. – 2012. – № 9/10. – С. 459–466.
6. Таволжанський О. В. Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі: монографія / О. В. Таволжанський; за ред. В. В. Голіни і Л. П. Оніки. – Харків: Право, 2015. – 192 с.

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

**КАФЕДРА КРИМІНОЛОГІЇ
ТА КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОГО ПРАВА**

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

ТОМ 1

Харків
2017

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

Організаційний комітет:

Гетьман А. П. – голова організаційного комітету, проректор з наукової роботи Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України;

Головкін Б. М. – заступник голови організаційного комітету, доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Ткачова О. В. – відповідальний секретар, кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Автухов К. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого;

Таволжанський О. В. – кандидат юридичних наук, асистент кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: матеріали круглого столу студентів, аспірантів, молодих вчених (4 квітня 2017 року, м. Харків): в 2т. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого; за ред. А.П. Гетьмана, Б. М. Головкіна та інш. – Харків : Юрайт, 2017. – Т1 ., – 251 стр.
ISBN – 978-966-2740-95-0

У збірник увійшли наукові доповіді та тези виступів учасників круглого столу, присвяченого перспективам реформування кримінально-виконавчої системи України.

Матеріали подані в авторській редакції.

The collection made scientific reports and abstracts of the participants of the round table devoted to the prospects of reforming the penal system of Ukraine. Materials for were presented by the authors.

ISBN – 978-966-2740-95-0

УДК 343.8
ББК 67.309 (4УКР)

© Гетьман А.П., Головкін Б.М. та інш., 2017
© “Юрайт”, 2017

ЗМІСТ

Андрєєв Є. О.	Гуманізація кримінально-виконавчого законодавства.....	3
Атрєп'єва М. Р.	Актуальні проблеми виконання та відбування покарань у місцях позбавлення волі.....	7
Біленький Д. В.	Перспективи реформування кримінально-виконавчої системи України: щодо внесення змін до «Закону Савченко».....	10
Бойко В. О.	Поняття «злісне порушення встановленого порядку відбування покарання»: спірні моменти.....	13
Борох Ю. О.	Реалізація принципу справедливості під час відбування покарання.....	16
Бумба О. А.	Пробачія та стан упровадження в Україні.....	19
Васюк О. О.	Проблемні питання виконання покарання у виді штрафу.....	23
Вручинський Д. Г.	До питання визначення законного інтересу засуджених.....	28
Гавенко Т. Ю.	Проблеми виконання покарання у виді довічного позбавлення волі.....	31
Герасименко С. С.	Спонування засуджених до зразкової поведінки: метод «батоба» чи «пряника»?.....	35
Горшкова Я. С.	Про деякі проблемні питання, що виникають під час виконання покарання у вигляді штрафу.....	39
Дейнека П. В.	Перевищення меж при застосуванні заходів фізичного впливу в установах виконання покарань.....	43

Дорощенко К. В.	Відповідальність за несплату або ухилення від сплати штрафу.....	45
Дубанич М. Ю.	Правовий статус засуджених: до питання конституційного забезпечення права на працю засуджених до позбавлення волі.....	47
Дубровін С. І.	Використання категорії «ресоціалізація» стосовно неповнолітніх засуджених: окремі аспекти.....	50
Євтушенко Д. О.	Процес ресоціалізації неповнолітніх, звільнених з установ виконання покарання.....	53
Загурська А. В.	Щодо права засуджених на листування..	56
Зайкова Я. Ю.	Ресоціалізація при відбуванні покарання у виді арешту та обмеження волі: порівняння ефективності.....	60
Зосіч М. Ю.	Звільнення від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають малолітніх дітей.....	64
Кирилюк С. О.	Надання державній кримінально-виконавчій службі слідчих функцій.....	68
Кишеня В. С.	Наглядова пробація у Сполучених Штатах Америки. Перспективи застосування іноземного досвіду в Україні.....	72
Клименко С. С.	Проблемні питання звільнення від відбування покарання вагітних жінок.....	75
Клімашевський В. Д.	Проблемні питання процедури помилування в Україні.....	79
Коваль В. В.	Перспективи створення подвійної системи регулярних пенітенціарних інспекцій в	

	Україні з урахуванням досвіду зарубіжних країн.....	83
Козаченкова Д. С.	Щодо законних інтересів як елементу правового статусу засуджених.....	87
Козачок М. М.	Проблеми виправлення та ресоціалізації засуджених.....	89
Козій Н. А.	Введення інституту приватного виконання рішень.....	92
Крячко Л. Ю.	Особливості правового регулювання користування засудженими глобальною мережею Інтернет.....	96
Кудрявцева В. В.	Умови праці засуджених до позбавлення волі: деякі питання	100
Левандовська І. В.	Громадські роботи: міжнародний досвід і Україна.....	103
Левіна О. О.	Тактика виявлення осіб, схильних до суїциду. Профілактика суїцидів серед засуджених та осіб, взятих під варту...	107
Лисенко О. Е.	Розбіжності у визначенні поняття «громадські роботи» за Кримінальним та Кримінально-виконавчим кодексами України.....	110
Лукашова Є. В.	Соціально-виховна робота із засудженими (мета та способи).....	115
Малиш С. С.	Окремі аспекти соціально-виховної роботи з неповнолітніми, засудженими до позбавлення волі.....	119
Мартинюк Н. В.	Прихована проблема відповідальності осіб за ухилення від відбування покарання у виді громадських робіт.....	123
Масловська Ю. Ю.	Працевлаштування осіб, звільнених з місць позбавлення волі: окремі аспекти..	126
Мельник М. Г.	Застосування фізичного впливу,	

	спеціальних заходів, зброї до засуджених.....	129
Мешков С. В.	Ресоціалізація неповнолітніх засуджених.....	132
Мироненко А. А.	Міжнародний досвід пробації.....	134
Моржановська А. І.	Право на користування Інтернетом засуджених, які відбувають покарання, пов'язані з позбавленням волі.....	138
Насібулліна Н. Р.	Цілі покарання.....	141
Носач Є. О.	Досудова пробація як елемент оновлення системи юстиції України.....	146
Павельчук Д. А.	Виховання та перевиховання засуджених до позбавлення волі.....	147
Павленко В. О.	Чи можливе виправлення осіб, засуджених до довічного позбавлення волі?...	151
Павлуцька В. І.	Цілі покарання та кримінально-виконавчого законодавства.....	154
Пастушок Б. М.	Виправлення і ресоціалізація засуджених.....	157
Певень М. М.	Проблеми здійснення процедури помилування в Україні.....	160
Пищик К. О.	Спірні питання запровадження слідчих підрозділів Державної кримінально-виконавчої служби.....	163
Рева Н. М.	Щодо питання застосування громадських робіт.....	166
Романченко Д. І.	Щодо питання про міжнародно-правові правила поведіння із неповнолітніми засудженими.....	169

Руденко А. М.	Діяльність громадських організацій та їх вплив на кримінально-виконавчу систему України.....	173
Самойленко М. С.	Проблемні питання оцінки ефективності роботи органів і установ виконання покарань.....	177
Святокум А. Ю.	Запровадження центрів пробації для неповнолітніх осіб.....	181
Сергієнко В. М.	Місце суспільно корисної праці в системі заходів ресоціалізації засуджених до позбавлення волі	184
Синявський М. А.	Виправлення засуджених до позбавлення волі : міф чи реальність?...	189
Слюсар Д. Ю.	Впровадження приватних установ виконання покарання в Україні.....	192
Смиківська А. М.	Місце духовної та благодійної опіки церков у системі виховного впливу на засуджених осіб.....	194
Тарапунець В. В.	Загальна характеристика покарання у виді виправних робіт та відмежування його від виправних робіт як адміністративного стягнення.....	197
Тертична А. А.	Інститут пробації: необхідність подальшого впровадження в Україні.....	201
Ткачова А. С.	Виконання покарання у виді арешту: проблемні питання.....	204
Ткачук А. О.	Право засуджених на користування глобальною мережею Інтернет – нові можливості для ресоціалізації та соціальної адаптації засуджених.....	207
Федорець А. Є.	Інститут закінчення строків давності виконання обвинувального вироку як підстава для звільнення особи від	

	відбування покарання.....	210
Хакімова М. Т.	Порівняльний аналіз застосування заходів безпеки в установах виконання покарань України та Естонії.....	21
Харченко Я. Є.	Щодо питання реалізації досудової пробації 17 в Україні.....	
Шевченко А. І.	Кримінально-виконавча характеристика засудженої особи.....	221
Шпарага Д. Ю.	Умовно-дostroкове звільнення від відбування покарання.....	225
Штефан Є. О.	Форми впливу соціально-виховної роботи на засуджених до довічного позбавлення волі.....	290
Штокало Т. В.	Соціально-виховна робота із засудженими до позбавлення волі.....	233
Шутов Д. К.	Деякі проблеми покарання у виді виправних робіт.....	236
Шутова Л. М.	Міжнародно-правовий аспект виконання громадських робіт.....	239
Ярова А. В.	Громадський вплив як засіб ресоціалізації засуджених.....	243

Наукове видання

***ПЕРСПЕКТИВИ РЕФОРМУВАННЯ
КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СИСТЕМИ
УКРАЇНИ***

*Матеріали круглого столу
студентів, аспірантів, молодих учених*

(4 квітня 2017 року, м. Харків, Україна)

Відповідальний за випуск: Головкін Б. М.

Підп. до друку 26.05.2017. Формат 60x84¹/₁₆. Папір офсетний.

Друк: ризограф. Ум. друк. арк. 17,5. Облік.-вид. арк. 12,93.

Тираж 30 прим. Зам. № 114911 . Ціна договірна.

Друкарня «Аладдин-Принт»

61023, м. Харків, вул. Сумська, 4, оф. 8

Тел.: (057) 764-72-11 <http://aladdin-print.ua>

Свідоцтво про державну реєстрацію В00 № 966600 від 28.03.2003 р.